

Ing Josef Dufka, 348 06 Kundratice 43,
zootechnik kombinátního závodu Velké Dvorce Agrokombinát Tachov.

Příspěvek do soutěže vyhlášené u příležitosti konání mezinárodního symposia PROGRES V CHOVU SKOTU ve Slušovicích v září 1989.

CHOV SKOTU ORIENTOVAT NA TRAVNÍ POROSTY.

Výroba mléka je posunuta z oblastí luk a pastvin do oblastí s převahou orné půdy. V budoucích letech by mělo dojít k postupné nápravě. Podmínkou je v horských a podhorských oblastech zanedbané travní porosty postupně zúrodnovat a v příhraniční zóně i dosídlit. Do té doby je třeba přikročit k nastolení kojných masných krav, jejichž prostřednictvím lze porosty nejen využít, ale i levně rekulativovat.

Nastolení kojných masných krav znamená, že v chovu skotu je třeba opustit cestu kombinovaných plemen a přejít na plemena specializovaná. V oblasti výroby mléka jde o provedení důsledné holštýnizace, kterou lze zvýšit dojivost a následně snížit stavy krav.

K snížení stavu dojnic si vytvoří podmínky prakticky každý zemědělský podnik, který půjde důsledně za holštýnským plemenem. V rámci státu máme v průměru asi 3 000 hektarové zemědělské podniky s úkolem výroby 3 miliony litrů mléka. Při dojivosti 3 777 l dosažené v roce 1988 je třeba mít ve stavu cca 800 dojnic. Snížit jejich stav jen o pouhých 100 kusů zvýšením dojivosti na cca 4 300 l, to je dostupné prakticky pro všechny během několika let.

Takové snížení je prvním článkem řetězce úspor a řetězce cesty za progresivními a při tom ekonomickými i ekologickými záležitostmi, které se nechají vyjádřit následujícími deseti body :

- 1./ Každým snížením o 100 dojnic dojde i ke snížení ve stavech ostatního skotu o dalších 100 kusů a to v reprodukčních jalo-

vicích včetně telat. Tím se ročně ušetří 750 tun zkrmitelné sušiny, která musí být vyrobena na 112 ha orné půdy /podle výnosů ze Stat.ročenky ČSSR 1988/. Osetím ušetřené orné půdy obilovinami získáme 526 tun zrnin v hodnotě cca 2 000 000 Kčs.

- 2./ Při dnešní produktivitě práce u dojnic - 15 krav na ošetřovatele uspoříme 6,7 pracovní síly. Jeden ošetřovatel nás v ϕ na mzdě, odměnách a na daních z nich stojí cca 50 000 Kčs. Roční úspora představuje zhruba 300 000 Kčs. Nepočítáme úsporu při snížení jalovic, kde bude čenž v potřebě pro kojné krávy.
- 3./ Stáje stárnou a dříve či později musíme investovat do nové výstavby či přestavby. Náklady na 1 stájové místo jsou 50 tisíc, Ušetříme-li 100 stájových míst, uspoříme 5 milionů Kčs. Při 25 leté životnosti každý rok uspoříme na odpisech 200 000 Kčs.

Z uvedeného je patrné, že každý zemědělský podnik má šanci, po realizaci snížení stavu dojnic o každých 100 kusů ušetřit rok co rok nebo navíc získat 2 500 000 Kčs. Vzhledem k tomu, že lze postupně jít na poloviční stavy krav, potom v našem příkladu lze docílit úsporu 10 milionů Kčs /pokles z 800 na 400 dojnic/.

Kojná kráva s teletem nejideálnější zvíře pro pastvu .

Výhoda kojné krávy s teletem či telaty /dvojčata/ tkví ve skutečnosti, že je vytvářena vzájemná stimulace k intenzivní pastvě. Tele i více jak 10 x denně vysává mateřské mléko při souběžném intenzivním masírování vemene matky. I pro malou doživost vyřazená a do stavu kojných převedená kráva je vlastně soustavně stimulována k tvorbě mléka a má potřebu intenzivní pastvy, aby nejen uhradila živiny z vyprodukovaného mléka, ale aby vytvořila i ztrátu kondice, ku které dochází mezi porodem a začátkem pastvy. Ale i tele má potřebu intenzivního příjmu pastevní biomasy, když i při dostatku mléka má potřebu získat pocit sytosti a rozvíjet bachor.

Výsledkem je přírůstek, při dobré mléčnosti krávy, vesměs vyšší 1 kg na kus a den a tím i vysoká živá hmotnost telete při podzimním odstavu a to 250 - 300 kg.

Vznikají další úspory či efekty, vyjádřené v dalších bodech :

- 4./ Kráva s teletem je přesunuta do oblasti luk a pastvin a není živena z orné půdy. Hradíme-li 100 dojnic stejným počtem kojných krav /jejichž potřebu kryjeme přesunem z dojnic vyřazených či snižovaných, ale schopných reprodukce/, abychom kryli potřebu telat pro výkrm, spoříme mléko a jádro. Jádro proto, že kojná kráva s teletem žádné nedostává. V klasickém chovu spotřebujeme u telete zhruba 25 kg laktosanu, 150 kg jaderného krmiva a přijdeme o cca 100 l mleziva. U 100 telat vzniká úspora 150 q jádra /ušetříme další~~ch~~ zhruba 3 ha orné půdy/, 25 q laktosanu a do mlékárny může jít navíc 10 000 l mléka. Finanční hodnota činí zhruba 120 000 Kčs.
- 5./ V době pastvy není třeba žádné ustájení /24 hodinový pobyt na pastvě/, v zimě stačí zimoviště ve formě ohrady nebo otevřené staré stáje. Efekt z úspory ze snížení stavu dojnic není tak chovem masných krav omezován.
- 6./ Při správné volbě hustoty či zatížení pastviny / na nejhorších porostech jeden, na ^{lepší}průměrných dva, na lepších ^{čtyři} tři, ^{čtyři} na výborných čtyři kusy /krávy/ s telaty na 1 hektar a uplatňováním permanentní /jednoplátkové/ pastvy, při občasném sesekávání nedopasků a občasném přihnojování porostů za přítomnosti zvířat, dochází k soustavnému zlepšování porostu, který houstne, zlepšuje druhovou skladbu /bílý jetel/ a zvyšuje se výnos sušiny i produkce živin a pastvina se pomocí zvířat zvelebuje. Efekt se dá obtížně vyčíslit, ale dá se říci, že kryje náklady spojené se zimním chovem kojných krav živých na krmivech horší jakosti.

- 7./ Neustále prosvětlování porostu pastvou / a občasným střídáním se sečením/ dochází k rozvoji bílého jezele do takového podílu, který je s to vytvořit poutáním vzdušného dusíku možnost úspory cca 100 kg N v čisté živině. Pobyt zvířat znamená koloběh drasla, kterým se nehnojí vůbec. I tyto existující hodnoty uvažujeme obdobně jako v bodu ad 6 za hodnoty kompenzující náklady se zimní výživou krav.
- 8./ Soustavný pobyt na pastvě během vegetace šetří technickou energii, která není spotřebována ani na sečení, ani na převoz krmiv, ani na odvoz hnoje, ani na ohřívání nápoje pro telata. Každopádně úspora je taková, že zcela plně kryje spotřebu pohonných hmot a další technické energie spojené s dopravou zvířat na pastvinu a z pastviny.
- 9./ Jestliže oblast pastvy je oblastí ekologicky nezávadnou, je možno na podzim mít k dispozici zvíře o 250 - 300 kg živé hmotnosti, které může být zdrojem tzv přírodního či biologického nebo ekologického masa vyrobeného z mléka a pastvy a prostého cizorodých látek. Jde o tzv biologický baby beef /BBB/, který by měl být záměrně tvořen především z jaloviček a který by měl mít charakter dietního masa, náhradou za telecí, jehož výroba nemá perspektivu . Přínos tkví v obohacení trhu a měl by být i cenově vyjádřen vyšší nákupní cenou, aby byl zvlášť výhodný i pro výrobce.
- 10./ Oblasti hor a podhůří jsou oblastmi luk a pastvin a dnes oblastmi výroby balastních krmiv /sena, senáží/. Podle stat.ročenky se sklízí 4,73 t v hodnotě sena. Náklady na sklizeň a uskladnění jdou málo kde pod 100 Kčs. Vzhledem k vysoké vláknině a malé koncentraci živin, jde o výrobu nejdražšího krmiva vůbec /na jednotku v živinách/. Proto se dává přednost obilovinám /orba luk/, které na hektar poskytnou v dané oblasti tržby maximálně 8 000 Kčs. Při středním zatížení hektaru 2 kojnými kravami a produkcí 500 kg živé hmotnosti jsou tržby nejméně dvojnásobné.